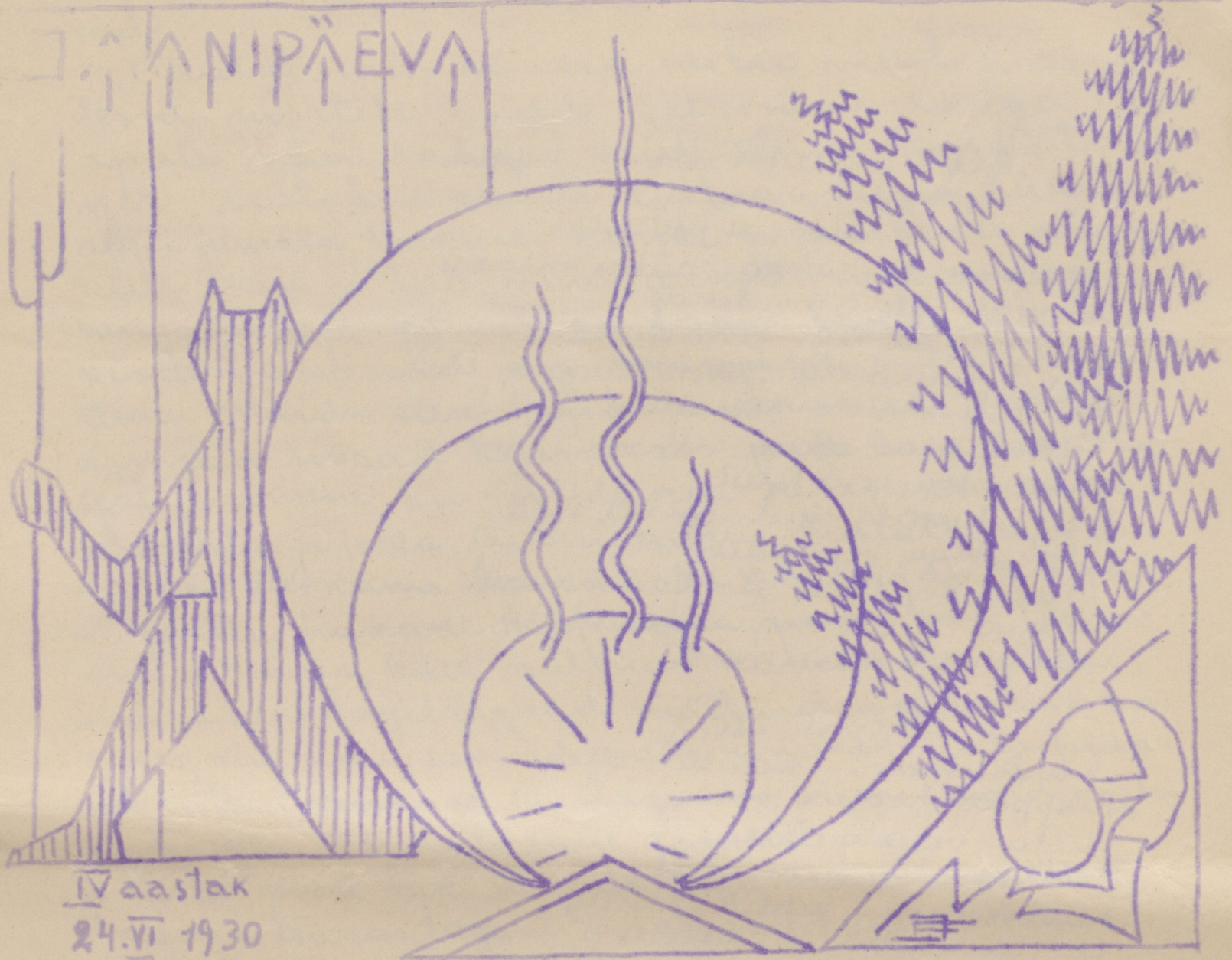

KARTSUNDI N° 3

E. N. Kl. suvipäevade häälekõvendaja.

Ko „Kartsundi“ toimetuse on igasuguste juubelite vastase, kuid kui juttu on sellisest east, millesse on jõudnud ju tänane, siis pole ka põhjust täiesti väärada. Kartsundi annab käesolevaga välja oma kaheteistkümnenda väljaandmis - lõpetades ühtlasi oma neljanda aastakäigu. Algas ilmumist Pärdes 1927a. lõpul. Esimese kolme numbrit toimetas F. Huuk. Järgmise aastakäigu 1929a. Pärnus toimetas F. Olup. Kolmas aastakäik jäi Ed. Treu toimetada ja talitada. Käesoleva aastakäigu toimetaja ja toimkond on tänulok kõigile eelnäijaste loodud traditsioonide ust. Iriti tänab ta sojalt kaastöölisi kodu- ja väljamaalt, enjones Australaast rännand K. Naschman'i ja jälle saabund Pater Peksähe karikatuuride ja nend, kes on võimaldand materjali ajalehele. Loovime ka kõigile lugijale lüüsat roontist tulevikku ja tähelepanelikkustedespidisugi ajalehe jaoks.

„Kartsundi“ toimetuse.

Kartsumdi - laul.

Sisseju hatuseks.

Kartsumdi-rahvas nähes mind:
"He pisut tülitame Sind,
Ja kirjuta üks kirjake!" -
"Müüd kuumaga? Voh tükk on tükk,
Ma seitse rida saadan Teil!"
"Seitse rida? vähe sest -
Vanapõlve vaadetest
Üks lehekülge just sobiks meil."
"Voh olgu, vemmaltvõrris:
Tükk on tükk ja rida - rida!
Sisus sear ma seda, mida
Väen "Kartsumdis!"

Laul ise.

Kartsumdi! - kaalumata
Hüppab noorur vette
Ei ta vaata ette...
Mõtle mata, hooli mata,
Kartsumdi! juhtub tihti,
Et suures vaimustuses
Ja sihi unustuses
Ei taba noorur sihti.
Kartsumdi! Sihti püüab
Saavutada. Sellega
Ja jumalate abi
Oma poole hüüab.
Kartsumdi! haarab kätte
Relvad, kui vaenlane
Läheneb, ning jätab
Piaduse ja kunsti läte.
Kartsumdi! Ja loidust
Vanematel peletab
Kui unelab ta valgusist
Ja punetarast loidust.
Kartsumdi! jatkuge jõudu
Igaks elu elamiseks
Väliseks ja sissemiseks,
Kui ta vajab hoogsat sõudu.
Kartsumdi! Noorustult tooge!
Sütitage vanureid
Viige kaasa keskureid!
Õesti elu õilsaks looge.

Loosionu.

Eesti Noorsoo Kasvatustööde suviõpetajate!

Palun Teid Soome kasvatustöötajate ja minu enda nimel vastu võtta südamega tänu mulla osavõetavuse sõpruse ja tähelepanekuse eest nile suviõpetustel. Noun, et Eestis ja Soome vastastikkused suhted ja eriti võimas üksteisemõistmine nende maade noorugude keskel saab aast-aastalt kindlamaks ja arenevamaks. Nende maade noor iseseisvus seda nõuabki. Soovin parimat pordaminekut õilsale püüdele kõige usmārgi saavutamiseks: alkoholi vabast arsket Eestit!

Harry Lõfgrun.

Suviõpetajate asatõjad

257.	Kaalep, Karl. Karesu	288.	Isas, Aino Tartu
258.	Kull, August —	289.	Vaber, Arnold "
259.	Kõlberg, Johannes. Sangaste	290.	Ratasep, Valderis "
260.	Kõlberg, August. —	291.	Reet, Arnold. Valga
261.	Kõrs, Jakob. Valgjärve	292.	Kull, R. J.
262.	Kõrs, Artur. Toivak	293.	—, Eduard. Elva
263.	Kõrs, Alide. Laiuse	294.	Thies, Otto. Kolga-Järve
264.	Kõrs, Pärja. Kambja	295.	Palm, August. Tartu
265.	Jagomägi, Gerhard. Kuresaare	296.	Meil, Artur. Varku-Järve
266.	Mednis, Victor. Koivajõe	297.	Sari, Mandel. Viinamäe
267.	Sauga, Agathe. Tappan	298.	—, Henn. —
268.	Anton, Elmar. Võnnu	299.	Saarnon, Linda. Põhja-Järve
269.	Kaamp, Rudolf. Valgjõe	300.	Mihkelson, Mihkel. Tallinn
270.	Tõp, Johan. Tartu	301.	Sernan, August. Otepää
271.	Rüner, Arnold. "	302.	Klimberg, Jaan. Tartu
272.	Kivimäe, Bernhard. "	303.	Vandja, Elmar. Saadiküla
273.	Klimberg, Heinrich. "		Lõpp.
274.	Mäelo, Bernhard. "		
275.	—, Helmi. "		
276.	Kine, Anna. "		
277.	Kuljas, Eduard. "		
278.	Tõp, Peeter. "		
279.	Kinnik, Jüri. "		
280.	Kuljas, Alvine. "		
281.	Tõnnison, Elvira. "		
282.	Ummar, Lydia. "		
283.	—, Karl. "		
284.	Kirt, Irene. "		
285.	Pärm, Hugo. "		
286.	Kärner, Agnes. "		
287.			

Tulekõne

Kaks korda aastas on meil kombes jatkata igivanadest aegadest algust päritud tulekultust. Jõuluküünitame nad - küünalad kuuks otas. Need on väikesed tuled - aga seda suurem on meil tähendus. Need on talvise pööripäeva omad - nad on märgiks, et siit peale algab looduski valgus uus võidukaars. Siit tulepida pidada meie eirandamad ja peame meiega jaanipäeval, muise pööripäeval. See on väliste valguse suurima võidu puhul. Ja omeli ühtlasi aje, kus peale algab selle uus allakäik. Jah, mitte üksi mere algust ei puhitse me täna, vaid ka sügise algust. Mitte ainult rõõmu, vaid ka mure poodu: homine on juba päev lühem, ii pikem. Seda enam olevik rõõmustab, seda enam tulevik kipub masendama, sellest teadlikkuse vaimu. "Mäe otsa jõudes algab alla tee!" Ja samuti, nii omelik kui see kuuldu - on lugu ka meiega, eriti minia just oma laiskuse jõudum ja jõudvate noortega. Need, kes juba sellest momendist ära jõudumad, need teavad ka sun lähenevad siit peale päevad ja ööed enam pikenevad ööd. Keka laiskuse kätte jõudmisinga algab selle paratamatu seis. Peatar tuimnemine on sellega koos, paratamatu juba füsioloogiliselt. Tasterõtu värskus nõrkeb, uudusi näeme aast-aastalt ikka vähem. Ja romused, raskused arna kasvavad. Lõpp on kõigil teada: see on vanadus, põmedus, haad! "Tuge oodake elult õnne!" - seda hoiatab ikka jälle kogemus. Pettumus, raske pettumus on selliste üleskohutat lootuste tagajärg. Talvis õnne, passiivset saadust õnne ei ole es! Iga päevaga, mis astume edasi, annab naarlau meile vähem ja nõuab enam. Õnn ei tule ise, teda peab endale võitma! Seda peab endas valmis kandma, kõigi aatoluude kiuste. Ja see, mis seda võimaldab, see on vaim. Keka kasv on minia valmis, ja ikka enam jääb vaim - vaimu kasv alles algab minia. Ja see kestab igavesti. Keradididil lõpeb täna, passiivse, vägastpoolt antava vara idüll lõpeb, sure ja sügise tragöödia algab. Seda ei maasa seelata - aga mitte, et iige tragöödia on omeli kantud surmisest võidust kaugelaa vaimust võidust ja selle rõõmuse. Ja see on võimalik ka kõigile elutragöödiast osavõtjale. Aruult see võidab, kes siit peale kannab inenelas tuld, kes endas peitura vaimu energia oskab vahastada, nagu vabaneb rini tules puude perdetud energia. Öppigem tundma rõõmu mitte üksi õnne vasturõttust vaid veel enam pingutusest, rõõmu oma elutakte võimalikult täielikast eneseteostusest - see on ainus mis aitab meid üle siit peale pikenevate ööde! Puhata inimesuse, puhata tahte, isegi surma viire tahte eneseteostus - see on isik! Tegu on isik, mitte vasturõtt! Tuli on isik, puhas tuli, iige tule rõõm, selle armustas! Ja selle rõõmu kultus on, arvan, millega ilmetame ne selle liikumise, karskusliikumise, mille läbi oma spetsiaals rihks meis noorusteleit. Meie teame: meie mõistatud karskus ei ole armult negatiivne kibas keeld, vaid see on, see olgu positiivne karskuskultuur! Selle rõht ei ole mitte armult terorisloium, (spetsiaals) võtiiaalsen ja eetilisem kultuur, vaid see elamusriksam, rõõmuriksam, ihaldetaram, kui vana mürgitet kultuur, elamisõõarsem igale ühele. Sellone elu on võimalik armult tule elua, sellise elutadega, mis kõrgeimaks väärtuseks ja rõõmu andjaks peab just masnitud pingutavat vaimu eneseteostust. Igavene massis vastu olevat maatlua ja igavene puundes parandada seda maatlua - see on ta omeli igavene kooskõlas elu põhi jõududega.

alalises ühtenulvorus pronetsekslikult karse vastu mässava, võitleva, loova
 elujõuga, nimetame seda viimast siis elulaktses või jumalaks. Tuli on
 selline rõõmu nimbool, sest rāja voolav vabanend energia, valgus ja
 soovituse levitaja! Puhta tule jumaladuseks võiksime nimetatagi oma
 rõõmu kultust! Tule, mis on kõige kosmilisem nimbool, sest ürg-
 jõust, mis kannab kogu loodust, kas perdetult või avaloakalt! Jah, jumaldame
 sind, tuli, meie vend, meie isa, meie laps, meie isa! Jumaldame sind,
 vend tuli - tule meissegi üle! jää põlema ka meis! Seda on palanud
 kõik meie nüüdtegi valguspäevade etteanded. Kristliku tahte, jumala
 tahte meie valitsevaks tegemist on igatsend - omal viisil - meie esind kirika
 etteanded. Puhta eluarmastuse ja endaanndmise tahe - eks see lõpuks ole
 kristluse üdi. Spordi vaimu, julge tahte, ülevalava pingutus rõõmu vaimu
 oleme soovitand, ja soovind oma ilseis kõnelustes spordi üle. Tule vaim,
 see on ka õige spordi vaim, puhas tegu ja valgus ta enda pärast!
 Noorsooliikumise, inseeiva noorsoogi kui juba vaimu inimese enestestust
 ehk sinu tänasise ettekanneis noorsooliikumise puhul. Ja Hegeli abso-
 luutses vaimus, ainet valitsevast tuest kõneldi ühisgevuse ja
 muude puhtpraktilistegi ülesannete puhul. Siinub, vend tuli, vend
 endast - laeiv rõõm olgu pühendet meie elu siit päält!
 Sellest vandest leegitsegu ja püsiugu hele meie võitlus ja töö,
 ikka enam helenev ka all ahaneva päeva! Väljendagu soon
 vaimu, selline rõõmu elutunnet, suure ameeriklase, jõe ja rõõmu
 lauloka W. Whitmanni sõnad: „Niind lõpuks, trompetlask! alusta
 laulu, mis kõrgem kui endised kõik!”

Laula mu hõrgele, uueks loo kirjutav ta tahe ja ta lootus!

Kõvenda nõrka mu usku - too ette suur tuleviku pilt!

Ja ette armus anna, mis ühtlasi täitumis rõõm!

Si, viimsete kõrguste rõõmulok, juubeldas laul!

õnam kui maine jõud perdule see lootuses on,

Võidumärk! Vabadus! Viimaks on inimene võitja!

Hiimrod ainsalle Jumalalle, kes moodustab kõigest inimestest Rõõm!

Mus, valguses muutisündrad tõug! Täiuslik ilm! Rõõm!

Mehed ja naised täis tarkust, süütaist ja teroist! Rõõm!

Helged, naerrad pidud täis kirkast rõõmu!

Otsas on sõda ja heida ja kannatus kõik! Pahest
 puhastab maa!

Si miskit jäänd üle kui rõõm!

Täis orkaanid on rõõmu! Ja õha ka täis rõõmu!

Rõõm vabaduses, imetluses, armus!

Rõõm elu äärmises intensiteedis ja tõusutuses!

Küllalt et olla! Küllalt et hõugata!

Rõõm! Rõõm! Rõõm igalpool!

7
süa ülesriigutada neile, kes pärast mind tule-
vad.

Vaata sääl tõusid mitu meest ja naine-
lesid noortele niida. Seltsinane laager siin
epole hää laager vaid tema on sautlaa-
ger, sest teie rajate kultuuri perre, hääte
appi jumala, tarkuse, kunsti ja rõõbluse ning
keele poole ja teete muid pumalusi ja enge mõ-
ningaid teie rollast on jaan laagerlapsed,
kes äesti püüvad on Euroopale, mille äärelt
tema muudu alles maha rüürunud. Vaadake,
armasad sõbrad karikures, jõud on kõrre,
sest inimene on niida kui kehpeksu kateh,
et küta ja jooda ja kui auru küllalt, siis pa-
ne või lõrkama laudu. Nii ka teigas kaagu-
ge jäudu harake hüppama, poksama, liden-
ma ja rebima, küll kultuur rõõm, ka järele.
Sest milles harjutada end mõistuses ja proovida tar-
kuses, kui meie esirivad meesnimed enge pida-
sid võitlusi karikaga. Austage oma esivanemaid, ärge
laganegem nendest enne ajaloolistest.

Ja vaata noori lõks üle juba palju nende kilda sest
Ameerika tõi tagant ja laagri lõppedes tõmba-
sid eest.

Ja vaata teisel päeval kuulsin mina veel enam
heitsinatseist noimest, kes rüüsunud noid, kal-
leid noori karikures, nii rüüsi seda sääre-maka
ja kultuur ellu kunsti juba tegi. Meie maas-
ka pälunas Revalis on jõelumuse kultuurahvatle-
nud hulke noorimehi ja naiseid tegema sala-
jari sõbrustamisi selle künnasuruga (kunstiga) mis on
lõks pörge rõvaaur. Ja see sõprus on tulnud
kõne sellest, et neist noortest inimestest ei saa-
da auru ja rõõmatse nende olekumisi, kus nad tah-
vad tegemist teha enesega ja leida eneste koht ma-
lmas.

Ja mina Peter Pikkäär mõtlen mõtlen edasi niida: Kõs
ei saa vanad auru noortest, kuigi nad tahvat omi-
ligi saada? Vastus: Sella pärast, et vanad
tahavad noori eneste järele kiskuda. Sest iga vana on
mingis ühiskondloks ühismures ja omab vastava üh-

mituse ideoloogiat ja näeres meeldi, et noored tule-
le rühmituse järele mõnuskid. Ja miami terna,
kes nussid ei ole, tahab lootsalt, et noored terna
või terna perekonna järele sammuskid.

Ja vaata mu mõtiskelu-
sid teendas see, et võtan

ma kätte ajalehe "Kõrgest"
kuni "Rahva-Sõnani".

nad kire, mittealt, eus
organiseida noori inese
võlta. Kire, varbeliit,

usulakud, partiid ja es-
konnad katsuvad lgas
noorte ettevõtte kätte

selgusele jätta misse-
guse meelusega juhud
sääl on, kui ei vastastis

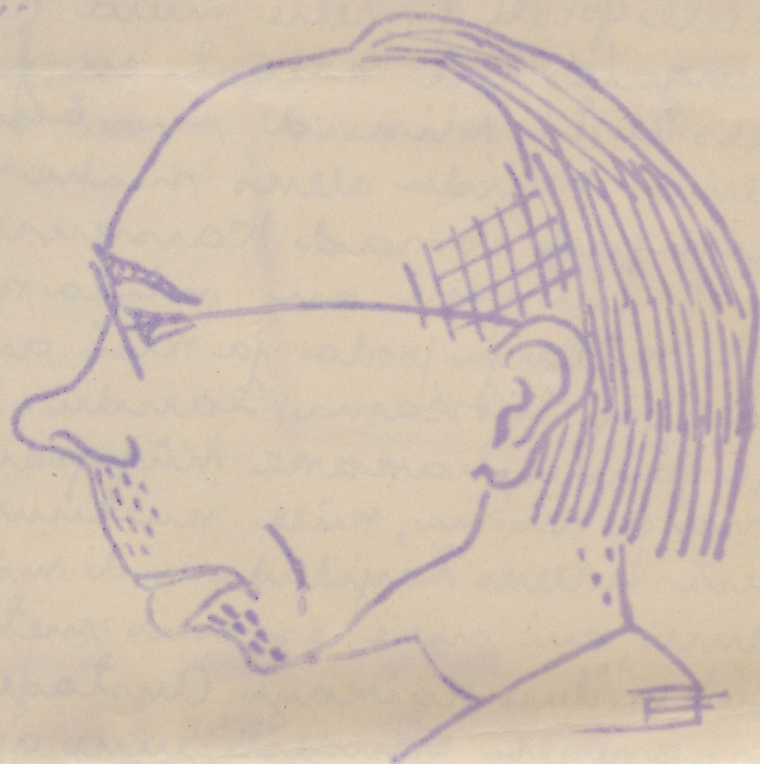
klõres korni. Jaagu in-
nen, aga võime me väest

ei anna. Aga mina Peetu
Pikseähi, ei kutsu teid mit-
te inese kerra vaid ütlen

jääge enestele truues mõi-
da kui jaksat jäi Rahelile truues.

Aga mina Peetu Pikseähi, riidan korni neid
kostmeistrid ja koolimehi, kes noortele elu õiguse
annavad, on nad partiid ja muud kõrvale jätavad
ja noori täis ja vaimus lüüdid teida astavad.
Nemad teavad kulevoren jätvede nimel tööd, selle-
pärast tugev käepigistus neile Peetu Pikseähelt
kõigi noorte kass.

P.P.

August Onni — noortega noor
ja vanadega vana, ise peab
end vanuseks.

"Kartsumädi" taimetuselt suurim tänu kaastöölise-
le nähtud vaeva ja abi eest.

Tarmetus.

Tarmetus: Endel Eilen, Johannes Teltman, Gerda Kine,
Johannes Meel, Hanni Sari, Adalbert Toom, Elmar Vaher.